

Maa- ja metsätalousvaliokunnan julkinen kuuleminen 20.11.2020

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari

Hyvää huomenta kaikille myös siellä linjojen toisessa päässä olijoille! Aloitamme maa- ja metsätalousvaliokunnan epävirallisen etäkokouksen. Otetaan hiljainen nimenhuuto, koska tämä on epävirallinen.

Meillä on tänään käsittelyssä ainoana asiana kansalaisaloite ”Vesi on meidän – kansalaisaloite vesihuollon yksityistämisen estämiseksi”. Olen todella kiitollinen, että tällainen kansalaisaloite on tänne eduskuntaan tullut, sillä vesi on kaiken elämän peruspilari. Se on yhteiskunnan välttämättömyyspalvelu, joka kuuluu kaikille, ja se on huoltovarmuuden perusta. Esimerkiksi Kiinassa, jossa pohjavesi on laskenut yli metrin ja on paikoin pahasti saastunut, vettä turvataan jopa kääntämällä jokien suuntaa.

Meillä on tälläkin hetkellä maailmassa sotia veden takia, esimerkiksi Armenia–Azerbaidžan-kiistassahan on pitkälti kyse siitä, kenellä on oikeus veteen. Meillä ihan Euroopan sisällä taistellaan – ei sotimalla, mutta käydään kiivasta sananvaihtoa – siitä, kenellä on oikeus käyttää Tonavan vettä. Olen ollut vaalitarkkailijana useissa maissa, joissa olen murheellisena katsellut sitä, miten ennen vehreillä alueilla, joissa näkyvät asumisen jäljet, on enää tyhjä vesihuoltorakenteet paikalla, ja se on aika surullista katsottavaa, kun ei mitään elämän merkkiä ole, eli väki on sieltä paennut kaupunkeihin. Ja se on oleva varmasti iso pakolaisaaltojen syy tulevaisuudessa maapallon kuivuessa, että ei ole vettä tarpeeksi. Eli vesi on siis todella tärkeä asia.

Meillä Suomessa vedestä ei ole ollut pulaa, ja siksi emme ehkä ole kiinnittäneet tähän asiaan tarpeeksi huomiota. Meillä vesilain mukaan itse veteen Suomessa ei voi saada omistusoikeutta, ja vesihuoltolaissakaan, joka on vuodelta 2001, ei ole säännöksiä vesihuolto-omaisuuden omistajuudesta. Eli olisi tärkeää huolehtia siitä, että vesi pysyy kansallisissa käsissä ja meillä kaikilla tulevaisuudessakin olisi mahdollisuus saada hyvää, laadukasta, terveellistä, turvallista, kohtuuhintaista vettä. Siksi kiitos tästä aloitteesta.

Toimitaan näin: Meillä on valiokunnassa kuultavana tänään aloitteen allekirjoittaja, apulaisohjaaja Joona Mielonen – luettelen siis kaikki kuultavana olijat, ja sitten mennään järjestyksessä teidän esityksiinne – meillä on myös aloitteen toinen allekirjoittaja, sairaanhoitaja Olli Kohonen, neuvotteleva virkamies Katri Saukkonen maa- ja metsätalousministeriöstä, toimitusjohtaja Osmo Seppälä Suomen Vesilaitosyhdistyksestä ja yhdyskuntatekniikan päällikkö Paavo Taipale Suomen Kuntaliitosta. Ja tässä järjestyksessä pyydän teiltä lyhyet, tiivistyksen omaiset esittelyenne ja näkökulmanne aiheeseen.

Joona Mielonen, olkaa hyvä, areena on teidän. Kuvan voi laittaa päälle ja kertoa.

Aloitteen allekirjoittaja, apulaisohjaaja Joona Mielonen

Kiitoksia, puheenjohtaja ja arvoisa valiokunta. – Ensinnäkin tähän alkuun minun on pahoiteltava käheää ja matalaa ääntäni. Siinä kuuluu nimittäin vieläkin viikon takainen

jalkapallon Veikkausliigan nousukarsinta, jossa kannattamani joukkue KTP nousi liigaan, ja toisaalta se, että palasin vasta muutama tunti sitten yötoista.

Mutta, hyvä maa- ja metsätalousvaliokunta, Vesi on meidän -kansalaisaloitteen tarkoitus on saada Suomeen lainsäädäntö, jolla estetään julkisen vesihuollon myyminen kaupallisille toimijoille ja näin ollen sen yksityistäminen. Yksityistäminen ei ole ainoastaan järjestämiskysymys, vaan sen myötä omistaminen, päätösvalta ja myös hallinnan motiivi muuttuisi tässä yhteiskunnallisesti merkittävässä asiassa kohtalokkaasti.

Suomessa asia vesihuollon omistajuudesta tuli ajankohtaiseksi Jyväskylän kaupungin suunniteltua sähkö- ja vesi-yhtiö Alvan osittaista yksityistämistä. Sen edistäminen peruuntui myöhemmin oletettavasti suurelta osin kansalaisaloitteellemme tulleen kannatuksen ja poliittisen paineen myötä. Onkin ollut ilo huomata, että veden yksityistämisen vastustaminen ei ole puoluepoliittinen kysymys vaan siihen tuntuu olevan kannatusta jokaisesta puolueesta.

Suomesta löytyy niin julkisomisteisia liikelaitoksia kuin esimerkiksi kuntien omistamia vesihuolto-yhtiöitä. Lisäksi esimerkiksi vesiosuuskuntien toiminnan tulisi mielestämme olla edelleen mahdollista aiempaan tapaan. Tavallisten ihmisten tarvitseman puhtaan juoma- ja muun talousveden ohella myös esimerkiksi terveydenhuolto ja elinkeinoelämä tarvitsevat vettä jokapäiväisessä toiminnassa. Koronapandemian aikana olemme kaikki kuulleet ja todenneet toisillemme ohjeet käsien pesemisestä. Vesihuollon toimivuus on ratkaisevaa esimerkiksi hygieniatason ylläpidossa. Muistakaamme kaikki, että siihen tarvitaan saippuan ohella myös puhdasta vettä.

Pandemioiden ehkäisyssä toimiva vesi- ja jätehuolto onkin avainasemassa. Siksi vesihuoltoon liittyvät kysymykset ovat myös turvallisuuspoliittisia. On esimerkiksi arvioitu, että vedestä voidaan tulevaisuudessa käydä entistä enemmänkin sotia. Tästä syystä onkin hyvin kriittistä, että Suomen vesivarannot pohjavesistä jätevesiin pysyisivät julkisen vallan otteessa, jolloin yhteiskunnan kokonaisuus tulee kaiken edelle.

Kuten kansalaisaloitteessamme on todettu, vesihuollon yksityistämisestä on olemassa kansainvälisesti käytännössä vain huonoja esimerkkejä. Tarkasteltaessa suurempia kaupunkeja, esimerkiksi Pariisi ja Berliini ovat jälleen kunnallistaneet vesihuollon yksityistämisen osoittauduttua suureksi virheeksi.

Kritiikkiä aloitetta kohtaan on tullut vähän, mutta on ilmennyt spekulointeja joiltakin tahoilta sen suhteen, mitä esimerkiksi EU-lainsäädäntö toteaisi tällaisista päätöksistä tai mitä muut kansainväliset sopimukset ja velvoitteet tästä sanoisivat. Valiokunnan pohtiessa tätä asiaa on syytä huomata, että EU:ssa ainakin Ruotsissa ja Hollannissa on estetty lainsäädännöllä vesihuollon yksityistäminen. Hollannissa yksityistäminen on estetty kokonaan, Ruotsissa määräysvallan on oltava julkisella taholla, mikä estää selvän voiton haalimisen.

Vesihuoltoon liittyviä kysymyksiä käsitellään jatkuvasti myös kansainvälisessä yhteisössä. Esimerkiksi vuonna 2010 YK:n yleiskokous hyväksyi päätöslauselman, jossa

vahvistettiin oikeus puhtaaseen ja turvalliseen veteen ihmisoikeutena. Suomi äänesti yhtenä 122 maasta päätöslauselman puolesta. Ihmisoikeuden toteutumisen edellytyksenä on oltava se, että kansalaisten etu tulee tässäkin asiassa ensiksi.

Hyvä valiokunta, toivon teiltä ennen kaikkea yksituumaista rohkeutta suojella yhteistä omaisuuttamme. – Kiitos.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari

Kiitos. – Seuraava puheenvuoro, sairaanhoitaja Olli Kohonen, aloitteen allekirjoittaja. Olkaa hyvä.

Aloitteen allekirjoittaja, sairaanhoitaja Olli Kohonen

Kiitoksia, puheenjohtaja. – Hyvä maa- ja metsätalousvaliokunta, vesihuollon yksityistäminen on yleensä ottaen lähinnä nostanut hintoja, heikentänyt palvelun tasoa ja heikentänyt yhtä lailla myös ympäristön tilannetta. Ilmastomuutoksen eteneminen tulee vain korostamaan toimivan vesihuollon merkitystä myös täällä Suomessa.

Ennen kaikkea tätä asiaa käsiteltäessä on sisäistettävä se, että vesihuollossa on käytännössä aina niin sanottu luonnollisen monopolin tilanne. Kukaan ei rakenna kaksia vesijohtoja tai viemäriverkostoja.

Kun yksityistetään vesihuolto kaupallisen toimijan toteutettavaksi, tämä voi hyvinkin suurella todennäköisyydellä lähteä tavoittelemaan lopulta kohtuuttomaksi käyvää voittoa ihmiselämälle välttämättömällä perushyödykkeellä. Sähkönsiirron puolella Suomesta meillä löytyy jo nyt esimerkiksi Carunan esimerkki, jota kukaan ei halua varmasti toistaa vesihuollon puolella. Suomalaiset tietävät tämän, ja moni on kokenut suoraan tämän Carunan menon omassa vesilaskussaan.

Meidän kansalaisaloitteemme keräsiikin eduskuntakäsittelyyn vaadittavat 50 000 nimeä vain puolessatoista vuorokaudessa, ja yhteensä se keräsi lähes 90 000 kannattajaa vain kolmessa viikossa, kun periaatteessa kansalaisaloitteet voisivat olla puolikin vuotta auki. Tämä kertoo siitä, kuinka merkityksellinen ja tärkeä asia vesi on tavalliselle ihmiselle. Vesi on kaikkien meidän yhteistä omaisuutta.

On hyvä huomata, että vesiturvallisuus ei ole mikään päivän selvä itsestäänselvyys Suomessakaan, ei edes näiden julkisten vesihuollon palveluiden osalta. Tästä esimerkkinä toimii Nokian vuoden 2007 tapaus, jolloin yli 400 000 litraa jätevettä pääsi sekoittumaan puhtaaseen juomaveteen. Noin 4 000 ihmistä sairastui, ja kolmen epäillään kuolleen tämän onnettomuuden aiheuttamiin tauteihin. Toimiva vesihuolto on näin erittäin merkittävä asia myös yksittäisen ihmisen kannalta, mutta se on samalla myös äärimmäisen haavoittuva asia.

Kuten on todettu, kansalaisaloitteellemme on tullut tukea käytännössä kaikkien eduskuntapuolueitten edustajilta, ja sen lähetekeskustelussa oli havaittavissa todella vahva tuki kansalaisaloitteellemme, ja se lämmitti mieltä aidosti. Sen ohella, että vesihuollon yksityistämisen estäminen olisi erittäin kannatettava lainsäädäntöuudistus

edellä allekirjoittaneen Joonan esittämillä perusteluilla, mielestämme myös kansanvallan kannalta olisi erittäin tärkeää edistää näin laajan yksimielisen tuen saanutta kansalaisaloitetta. Kun kansalaiset puhaltavat yhteen hiileen tämmöisessä merkittävässä poliittisessa kysymyksessä, olisi hienoa kunnioittaa tätä tavoitetta. Se loisi myös uutta uskoa demokratian toimivuuteen Suomessa, kun yhdessä kannatettavaksi todettu asia vietäisiin lainsäädäntöön yhdessä tuumin.

Kiitoksia, että olen saanut tulla tänään tänne kuultavaksi. Ja voimia ja viisautta maa- ja metsätalousvaliokunnalle ja koko eduskunnalle meidän kansalaisaloitteemme käsittelyyn! – Kiitos.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari

Kiitoksia. – Seuraavaksi kuulemme sitten maa- ja metsätalousministeriöstä neuvottelevaa virkamiestä Katri Saukkosta. Olkaa hyvä.

Neuvotteleva virkamies Katri Saukkonen, maa- ja metsätalousministeriö

Kiitos, arvoisa puheenjohtaja ja edustajat. – Olen siis Katri Saukkonen maa- ja metsätalousministeriön luonnonvaraosastolta ja vastaan täällä muun muassa vesihuollon kehittämisestä ja edistämisestä.

Täytyy heti tähän alkuun todeta, että tämä kansalaisaloite oli meillekin hyvin mieluinen, ja täytyy kiittää vesihuoltoon kohdistuvasta aidosta mielenkiinnosta. Tämä aloitehan tuli myös hyvin otolliseen aikaan sikäli, että maa- ja metsätalousministeriö asetti tämän vuoden alussa hankkeen Suomen vesihuollon uudistamiseksi.

Siinä hankkeessa meillä on kaksi päätavoitetta:

Toinen on se, että todellakin pystyttäisiin turvaamaan tulevaisuudessa kaikille Suomen vesihuoltolaitosten asiakkaille toimintavarma vesihuolto huolimatta tai riippumatta siitä, missä päin Suomea he tätä palvelua käyttävät. Eli ei ole tarkoituksenmukaista, että asiakkaat olisivat eriarvoisessa asemassa sen suhteen, minkä laatuista palvelua he saavat.

Ja toinen tavoite tässä meidän vesihuollon uudistamisessa on se, että toimialaa uudistettaisiin pikkuhiljaa siten, että siellä otettaisiin käyttöön uutta teknologiaa ja hyödynnettäisiin digitalisaation mahdollisuuksia ja esimerkiksi vastattaisiin myös ilmastohaasteeseen. Eli me näemme, että myös uuden teknologian käyttöönotto ja digitalisaatio edistävät kyllä omalta osaltaan merkittävästi vesihuollon toimintavarmuutta.

Mutta toki kaiken tekemisen pohjana täytyy olla se, miten toimintaympäristö muuttuu, ja niitä muutoksia täytyy pyrkiä ennakoimaan, ja niihin pitää varautua. Tähän keskusteluun kuntatalouden ahdingosta ja siitä, paikattaisiinko sitä ahdinkoa sillä, että vesihuolto-omaisuutta sitten myytäisiin: tämä on nyt oiva esimerkki sellaisesta muutoksesta, mikä ehdottomasti täytyy ottaa huomioon, ja se napattiinkin sitten mukaan tähän meidän uudistamisen ohjelmaan.

Täällä on kuultavana tänään toki minua pätevämpiä vesihuollon asiantuntijoita, jotka tietävät Suomen vesihuollon kokonaiskuvan, mutta noin karkeat suuruusluokat ovat semmoiset, että meillä on reilu tuhat vesihuoltolain mukaista vesihuoltolaitosta Suomessa. Ja niin kuin tässä Joona Mielonen totesikin, merkittävä osa näistä vesihuoltolaitoksista on asiakkaiden omistamia vesiosuuskuntia. Eli näitä laitoksia on noin puolet tästä reilusta tuhannesta. Mutta sitten taas, jos miettii sitä palvelutuotannon volyymia, niin näiden vesiosuuskuntien osuus on vain 3 prosenttia kokonaisuudesta. Kyllä merkittävimmän osuuden, noin 70 tai 80 prosenttia, tästä palvelusta tuottavat sitten kunnalliset toimijat. Eli sikäli voidaan sanoa, että Suomessa tämä vesihuoltopalvelu on hyvin vahvasti tällä hetkellä kunnallisten toimijoiden käsissä.

Tosissaan, kuten tässä on jo todettukin, Suomessa ei ole sääntelyä sen suhteen, mikä vesihuoltotoiminnan toimintamuodon tai vesihuolto-omaisuuden omistajatahon tulisi olla, vaan meillä on laissa säädely siitä, että kunnan tulee varmistaa, että tämä palvelu on saatavilla, kun tietyt edellytykset täyttyvät. Eli kunnan ei itse tarvitse lainkaan tällä hetkellä tätä palvelua tuottaa.

Meillä on nyt sellainen tilanne, että me olemme valmistelleet tämän kansallisen vesihuoltouudistuksen visiota ja sitä tukevaa toimenpideohjelmaa, ja tämän vision ja toimenpideohjelman taustaselvityksinä me olemme selvittäneet myös tätä vesihuollon yksityistämistä ja kokemuksia Euroopassa. Ja niin kuin tässä on jo aiemmin todettu, nämä esimerkit eivät ole kovin rohkaisevia vaan tosiaankin näitä yksityistämisyjärjestelyjä on Euroopassa sitten päädytty purkamaan.

Meillä on tavoitteena se, että uudistamisen ohjelma lähtee lausunnoille ja valmistuisi ensi vuoden alussa, mutta joka tapauksessa maa- ja metsätalousministeriö asettaa ensi vuoden alussa vesihuoltolain tarkistamistyöryhmän. Alustavasti ollaan mietitty, että tässä ensimmäisessä vaiheessa otetaan mukaan kaksi keskeistä asiaa. Toinen on juomavesidirektiivin implementointi. Juomavesidirektiivihän hyväksytään tämän vuoden lopussa, ja se tulee implementoida kansallisesti sitten vuoden 22 loppuun mennessä, niin että otetaan se työn alle. Ja sitten toinen on tämän kansalaisaloitteen mukanaan tuomat tarpeet. Tarkasteltaisiin nämä sitten tässä ensimmäisessä vaiheessa, ja sitten myöhemmin työn edetessä siirrytään muihin vesihuoltolain tarkistamistarpeisiin. – Kiitos.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari

Kiitoksia. – Seuraavaksi toimitusjohtaja Osmo Seppälä Suomen Vesilaitosyhdistyksestä. Olkaa hyvä.

Toimitusjohtaja Osmo Seppälä, Suomen Vesilaitosyhdistys ry

Kiitos, puheenjohtaja ja valiokunnan jäsenet ja muut kuulijat. – Jakaisin tästä tiedoston, jos se teille sopii.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari

Oikein hyvä, olkaa hyvä vain. – Hienoa. Ja kun siellä alakulmassa on se koko tilan näyttö, niin siihen vielä voisi vaihtaa. – Juuri. Kiitos.

Toimitusjohtaja Osmo Seppälä, Suomen Vesilaitosyhdistys ry

No niin. Kiitos. – Olen siis Osmo Seppälä, Vesilaitosyhdistyksen toimitusjohtaja. Edustan tässä nyt näitä maamme vesihuoltolaitoksia varsin laajasti. Meidän jäsenlaitoksemme kattavat kuitenkin pyöreästi 90 prosenttia tuosta maamme vesihuollon volyymista. Olemme siis alan toimialajärjestö.

Tuossa viitattiin vähän tähän maamme vesihuoltotoimijoiden monimuotoiseen kokonaiskuvaan, ja tuossa vähän sitten vielä faktalukuja siitä. [Puhuja viittaa PowerPoint-esitykseen] Tosiaan meillä on aika suuri määrä näitä palveluita tuottavia organisaatioita kaiken kaikkiaan, ja niistä kuntien omistamia vesihuoltolaitoksia eri toimintamuodoissaan on yli 400 kappaletta. Käytännössä tosiaan niin sanotusti yksityisomisteisia eli käyttäjän omistamia vesihuoltolaitoksia, osuuskuntamuotoisia ja muita käyttäjien omistamia, on suurin osa lukumääräisesti, yli 1 300 kappaletta. Mutta tosiaan, niin kuin todettiin jo, kuntien omistamat laitokset kuitenkin vastaavat suurimmasta osasta toiminnan volyymia. Tuossa pikkukuvassa näkyy vielä vähän meidän jäsenorganisaatiokenttämme toimintamuotoja. Siellä vasemmassa reunassa näkyy vähän kunnallisten laitosten tilannekehitystä, ja sitten näkyy myös yhtiömuotoisten, kuntaomisteisten laitosten lukumäärän kasvua.

Meille toimialajärjestönä ei ole yhdentekevä, kuka vesihuoltolaitokset ja niiden palvelun tuottamiseen käyttämän infrastruktuurin omistaa, mutta ehkä vielä tärkeämpää on se, miten sitä omistajuutta ja omistajaohjausta sitten käytetään niin, että vesihuollon kannalta päästään parhaaseen mahdolliseen lopputulokseen. Meidän kantamme on ollut, että kunnat ovat sen omistajuutensa tähän saakka varsin hyvin hoitaneet ja ovatkin luonteva taho hoitamaan myös jatkossa. Mutta tosiaan, kun näitä käyttäjäomisteisia laitoksia on paljon ja niillä on tärkeä roolinsa ennen kaikkea tuolla haja-asutusalueella, kyllä niiden tulevaisuus pitäisi jatkossakin mahdollistaa ja näin ollen se käyttäjäomisteisuus mahdollistaa.

Mielenkiintoista on se, että kuitenkin näissä kuntienkin omistamisissa, lähinnä yhtiömuotoisissa, laitoksissa on jossakin määrin myös yksityistä omistusta, ei pelkästään käyttäjäomistusta vaan myöskin sitten muuta yksityisomistusta, ja tämä historiallinen perinne pitäisi kuitenkin pystyä myöskin jatkossa mahdollistamaan. Mutta tosiaan sitä omistajuutta tärkeämpää, keskeisin asia siinä, on se, että pidetään se fokus siellä vesihuollossa ja vesihuoltopalvelun käyttäjien edussa eikä tosiaan sitten käytetä sitä omistusta johonkin muuhun motiiviin kuin itse palvelun, parhaan mahdollisen palvelun, tuottamiseen.

Ja miksi tämä julkinen omistus sitten meidän mielestämme on perusteltua ja tärkeätä? Tuossa viitattiin tähän luonnolliseen alueelliseen monopolitoimintaan. Eli kilpailutilannettahan siinä ei käytännössä pysty syntymään, eli on joko julkinen tai yksityinen monopoli. Ja kun ei sitä kilpailua synny tai markkinatilanne ei sitä

mahdollista, niin sitten alan kehittyminen pitää turvata muilla keinoilla, joita on tuossa lueteltu. [Puhuja viittaa PowerPoint-esitykseen] Ja niin kuin todettiin, kyllä vesihuoltopalvelu on meidän kaikkien kannalta sellainen välttämättömyyspalvelu ja siihen liittyy kuitenkin sellaisia yhteiskunnallisia näkökulmia terveydensuojelun ja ylipäänsä yhdyskuntakehityksen ja ympäristönsuojelun kannalta, että se on otettava huomioon myös tuossa omistuksessa ja strategisessa kehittämisessä. Meidän näkemyksemme mukaan vesihuolto on tärkeä osa kriittistä infrastruktuuria ja siihen liittyy myös huoltovarmuusnäkökulmia. Eli näilläkin perusteilla meidänkin mielestämme on luontevaa ja tärkeätä, että sekä organisaatioiden että palvelun tuottamiseen liittyvän infran pitäisi olla pääsääntöisesti julkisessa omistuksessa.

Tähän kansalaisaloitteeseen: Minäkin pidän hyvänä sitä, että on nostettu asia keskusteluun, ja kun laajaa kannatusta on saanut tuo aloite, niin sitä pitää toki huolella pohtia. Niin kuin tuossa Katri totesi, meillä on nyt käynnistymässä keskustelu vesihuoltolain uudistamistarpeista osana tätä kansallista vesihuoltouudistuskokonaisuutta, ja tähän luontevasti kytkeytyy sitten tähän uudistustyöhön ja lainsäädäntövalmistelun pohdintaan. On hyvä pohtia sitä huolella, monelta kannalta, ja ottaa huomioon tämä nykyinenkin tilanne sekä lainsäädännöllisesti että myöskin tosiaan käytännön organisoinnin ja omistajuuden näkökulmasta. Ja kun sitä pohdintaa tehdään, tietysti tosiaan voi ehkä tällaisen omaisuuden myyntikiellon sijasta kenties harkita sitten sitä, että asetetaan lainsäädännössä jonkunlaisia ehtoja tai rajoitteita omistussosuuksille. Tuossa on mahdollisia ajatuksia siihen. [Puhuja viittaa PowerPoint-esitykseen] Kuitenkin sillä tavoin tosiaan, että tämä nykyinenkin asiakas- tai käyttäjäomisteinen käytäntö voitaisiin sitten jatkossakin turvata.

Siinä meidän kannaltamme tärkeimmät viestit. – Kiitos.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari

Kiitoksia – Mennään eteenpäin. Seuraavaksi meillä on yhdyskuntatekniikan päällikkö Paavo Taipale Suomen Kuntaliitosta. Olkaa hyvä.

Yhdyskuntatekniikan päällikkö Paavo Taipale, Suomen Kuntaliitto

Kiitoksia, arvoisa puheenjohtaja ja hyvät valiokunnan jäsenet. – Jos mahdollista, myös minä voisin näyttää muutaman dian tässä esitykseni tukena, joten jaan tämän työpöydän täältä sitten. – Ilmeisesti esitys näkyy.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari

Oikein hyvin näkyy, kiitos.

Yhdyskuntatekniikan päällikkö Paavo Taipale, Suomen Kuntaliitto

Kiitos. – Olen Paavo Taipale, yhdyskuntatekniikan päällikkö, työskentelen Suomen Kuntaliitossa. Suomen Kuntaliitto varmasti on valiokunnan jäsenille hyvin tuttu organisaatio, mutta kun ymmärsin, että tätä keskustelua voi seurata verkon kautta muutkin, niin sen varalta tuossa ihan vain tiedoksi: Se on tosiaan kaikkien Suomen

kuntien edunvalvonta- ja palvelujärjestö ja kattaa toiminnassaan kaikki kuntien vastuulla olevien tehtävien aihepiirit. Meillä on tavallaan tällainen kolmen tehtävän tukipilaristo: edunvalvontatehtävät, kehittämistehtävät kunta-alan palveluihin ja sitten asiantuntijapalvelujen tarjoaminen kuntien tarpeisiin.

Mutta sitten tähän varsinaiseen aloitteeseen. Ensimmäisenä täytyy todeta se, että täytyy kiittää aloitteen tekijöitä siitä, että on nostettu tämä tärkeä vesihuoltoaihe kansallisesti laajaan keskusteluun. Se ansaitsee sen keskustelun, ja sitä tulisi jatkaa riippumatta siitä, miten tämän aloitteen osalta jatkossa tapahtuu. Vesihuolto on tärkeä välttämättömyyspalvelu, ja se ei ehkä ole viime aikoina ollut ansaitsemassaan asemassa yhteiskunnallisessa keskustelussa, ja on erittäin tärkeää ollut, että se on siihen nyt saatu, suurelta osin myös tämän aloitteen vuoksi.

Tällainen keskitetty laitosmainen vesihuolto on tietysti taajaan rakennetulla alueella ihan avainpalvelu jo yhteiskunnan toiminnan kannalta. Se on niin tärkeä niin asukkaille kuin elinkeinoelämälle, että ilman puhdasta vettä ja toimivaa jätevesihuoltoa ei elinkeinoelämä myöskään pyöri. Ja se pitäisi vielä saada toimimaan kaikissa oloissa, myöskin silloin, kun on häiriöitä vaikkapa energiansaannissa ja näin poispäin.

Kustannusten asukkaille, palvelunkäyttäjille pitäisi pysyä kohtuullisina, ja sitten tietenkin lainsäädäntö asettaa runsaasti myös muita vaatimuksia veden laadulle ja ympäristön tilalle ja niin poispäin. Täytyy todeta se, että aika monessa kansainvälisessä vertailussa viime vuosina, tällä vuosituhannella on tuotu esille se, että Suomen vesihuoltolaitosten tarjoama palvelu on kyllä maailman kärkipäätä. Täällä meillä on siis juotavan hyvä hanavesi, mitä olen itse todennut muutamissa puheenvuoroissa, ja sitä pidetään arvossa myös maan rajojen ulkopuolella.

Kunnalla on merkittävä rooli vesihuollossa, niin kuin tuossa edellä esitetyissä puheenvuoroissa tuotiin esille – tässä on oikeastaan aika suuri osa jo mainittu. Ja niin kuin aloitteentekijätkin totesivat, tämä aloite on nauttinut laajaa kannatusta, ja laajaa kannatusta sinänsä tämä asia on nauttinut myös toimialan piirissä, ja myöskin Kuntaliiton näkemys on se, että tässä ollaan sinänsä tärkeän asian äärellä. Kunnalla on järjestämisvastuu tietyissä tilanteissa vesihuollossa, ja sen takia se kytkeytyy kunnan muuhun kehitykseen, strategiseen kehittämiseen, maankäytön ja yhdyskuntarakenteen kehittämiseen aivan olennaisella tavalla. Tosiaankin, niin kuin tuossa äsken jo Katri Saukkonen ja Osmo Seppälä totesivat, kuntien laitokset vastaavat valtaosasta myydyistä vesimäärästä ja myös käsittelystä jätevedestä Suomessa. Että rooli on keskeinen.

Vesihuoltolaki nykyään todellakaan ei kuitenkaan edellytä sitä, että kunta itse tuottaisi vesihuoltopalvelut, ja tämä nyt ilmenee esimerkiksi lukuisten vesiosuuskuntien muodossa, niin että sitä voidaan harjoittaa myös muulla tavoin, vaikka kunta onkin yleisen kehittämisen osalta vesihuollon vastuuorganisaatio alueellaan. Ei myöskään rajoiteta omistamista tai veloiteta omistamaan, vaan voidaan muiden omistamalla laitteella vesihuoltopalvelut tuottaa. Luonnollinen monopoli on, niin kuin tuotiin esille. Se ei muutu siinä suhteessa, onko omistus sitten yksityistä tai julkista – monopolitoiminnassa ollaan aina.

Kuntaliitto on pohdiskellut asiaa, ja kuntien kanssa asioista on keskusteltu myös, ja kyllä johtopäätös on meilläkin se, että vesihuolto-omaisuuden tulisi olla kunnan tai sitten asiakkaiden määräysvallassa. Tästä on käyty keskustelua, että kunnalla olisi sitten mahdollisuus saada myyntituloja muihin tärkeisiin tarkoituksiin. Kunnalla on runsaasti tehtäviä, joihin vaaditaan varoja, ja kun veroastetta ei välttämättä haluta aina nostaa, niin keksitään ja halutaan löytää myös muita tulovirtoja. Toinen näkökulma on ollut myöskin se, että vesihuoltoliiketoiminnan kehittämiseen olisi saatavissa uutta osaamista tällaisen oman omistuksen vähentämisen kautta. Tässä puhutaan aika suurista omaisuuseristä, valtakunnan tasolla useamman kymmenen miljardin omaisuudesta mitattuna jälleenhankinta-arvolla. Eli ihan pienestä omaisuudesta ei ole kysymys silloin kun koko valtakunnan tasosta puhutaan.

Jos vesihuolto-omaisuus olisi muualla kuin kunnan omassa omistuksessa, niin se kyllä toisi haasteita tämän järjestämisvastuun toteuttamiseen. Se ei sitä tietenkään estäisi, koska osuuskunnatkin toimivat nykyään pääosin varsin hyvin, mutta mutkia se siihen matkaan toisi. Toinen asia on tietenkin sitten tämä palvelujen hinnoittelu, joka viime kädessä on nyt kuntien käsissä näitten kuntien laitosten osalta tietysti, mutta laki ei muilta osin sitä säätele. Siihen varmaan tarvittaisiin uusia instrumentteja, jos yksityisomistus laajenisi.

Kuntaliitto pitää tärkeänä todellakin, että vesihuoltolaitosten omistajuuteen perustuva määräysvalta pysyisi kuntien käsissä, että sitä ei luovutettaisi yksityiselle sektorille. Mutta toisaalta olemme mekin sitä mieltä, niin kuin tässä edellä esitetyt puheenvuorot jo toivat esille, että tällöisten asiakasomisteisten vesihuoltolaitosten tulisi voida toimia jatkossakin – lähinnä tarkoitetaan osuuskuntia ja miksei myös osakeyhtiömuotoisia, jos ne ovat asiakkaiden omistamia.

No, sitten ehkä semmoinen asia, mikä ei muissa puheenvuoroissa ole paljon vielä tullut tässä esille, eli pohdiskelua siitä, millainen tarve olisi rajoittaa lailla kuntaomisteisten vesihuoltolaitosten omistusjärjestelyjä, kun katsotaan siis nykytilannetta:

Kunnan hallintohan perustuu perustuslain mukaan asukkaiden itsehallintoon, ja sitä varten kunnat valitsevat vapailla vaaleilla edustajat valtuustoon, joka tekee päätöksiä. Kun joku palvelu, tehtävä, on säädetty kunnan järjestämisvastuulle, niin kuin vesihuolto on – ja tässä on hyvä huomata nyt sitten pieni nyanssiero esimerkiksi tähän sähkö- ja energiahuoltoon, kun Caruna-vertauksia käytetään: energiahuollon osalta kunnalla ei ole vastaavaa järjestämisvelvoitetta kuin on vesihuollon osalta –, kuntahan päättää tämän järjestämisvastuullaan olevan tehtävän tuotantotavasta ja siinä mielessä myöskin sitten sen tuottamiseen tarvittavasta omaisuudesta. Tätä vesihuolto-omaisuuden myyntiä on kyllä selvitetty muutamissa kunnissa – tässä viitattiin jo Jyväskylään viime talven osalta – mutta ainakaan meidän tiedossamme ei ole, että päätöksiä olisi kuitenkaan tehty missään kunnassa toistaiseksi. Harkinta on ollut perusteellista, keskustelut välillä aika värikkäitäkin, mutta on pitäydytty kuitenkin kunnan omistuksessa. Meidän mielestämme se osoittaa sen, että kuntapäätäjät ovat tässä toimineet kuitenkin loppumetreillä

vastuullisesti kunnan toiminnan kokonaisuuden ja myös sitten, jos ajatellaan vesihuoltoa tämmöisenä kriittisenä infrastruktuurina, sen omistuksen kannalta.

Ei meillä nyt oikeastaan ole syytä ajatella niin, että olisi jotain erityisiä syitä, etteikö näin voitaisi toimia jatkossakin. Kyllä meidän täytyisi luottaa kuntien itsehallinnolliseen kykyyn tehdä järkeviä päätöksiä. Talous on ollut kireä aikaisemminkin, se on kireä nytkin, se on kireä varmasti tulevaisuudessakin, mutta niin sanotusti näyttöä siitä ei ole, että tämmöistä merkittävää uhkaa tähän olisi. Niinpä kysymmekin, onko lain säätämisellä saavutettavissa olennaista muutosta parempaan verrattuna siihen, missä nyt olemme.

Yhteenvetona: Määräysvalta tulisi säilyttää julkisella sektorilla vesihuollossa, ja tosiaan asiakasomisteisten vesihuoltolaitosten tulisi voida toimia jatkossakin. Peräämme jatkoonkin tämmöistä arvokeskustelua, mitä tämä kansalaisaloite on ansiokkaasti nostanut. Se on tärkeää. Se voi olla myös vaihtoehtoista ohjausta sille, että säädetään uusia lakeja. Mutta olemme myös sitä mieltä, kun olemme itse myös olleet valmistelemassa tätä Katri Saukkosen mainitsemaa kansallista vesihuoltouudistuksen ohjelmaa, että siinä yhteydessä, kun vesihuoltolakia ryhdytään tarkistamaan, voidaan sitten tarkastella myös näitä omistukseen liittyviä kysymyksiä. – Kiitos.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari

Kiitoksia. – Näin Kuntaliitto, joka ajattelee, että kuntademokratian yli ei voisi kävellä.

Nyt sitten mennään valiokunnan jäsenten kysymyksiin aiheista. – Siellä on ensimmäisenä varapuheenjohtaja Elomaa. Olkaa hyvä.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan varapuheenjohtaja, kansanedustaja Ritva Elomaa

Kiitos, puheenjohtaja, ja kiitos paljon, asiantuntijat. Tämä on todella herkullinen ja huipputärkeä aihe. Kiitos kansalaisaloitteen tekijöille.

Kysyisinkin aloitteen ensimmäiseltä allekirjoittajalta ja teiltä kahdelta edustajalta täällä: Mikä sai tekemään tämän kansalaisaloitteen? Mitä oli tapahtunut tai mitä te ajattelette, että tapahtuisi, että tarvitaan nyt tämä kansalaisaloite? Että mikä oli se ydinasia? Jyväskylä on mainittu, ja siellä tapahtui, niin voisiko vielä sanoa ihan lyhyesti, mitä Jyväskylässä oli tapahtumassa, joka sitten kuitenkin peruttiin?

Tämä Caruna on aika hyvä vertauskuva ottaa tähän. Sen myyminenhan oli katastrofi, ja tämä pelote on se, että tulisivat nämä monikansalliset tänne Suomeen myös veden omistajiksi.

Sitten kysyisin vielä sitä asiaa, että mitä sitten, jos kunnanvaltuustoihin sattuisi tulemaan semmoista porukkaa, joka olisi hyvin myyntihalukkaita, hyvin semmoisen tyyppisiä, jotka haluaisivat myydä, niin mitä sitten tapahtuisi. Mitä lainsäädännössä voisi tehdä niin, että kunnilla kuitenkin olisi mahdollisuus vaikuttaa asioihin mutta niin, ettei vettä myytäisi? Sehän on meidän yhteistä omaisuutta. – Kiitos.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari

Kiitoksia. – Edustaja Savola seuraavaksi. Olkaa hyvä.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan jäsen, kansanedustaja Mikko Savola

Kiitos, puheenjohtaja, ja kiitos asiantuntijoille. – Tulen itse sellaisesta kunnasta, missä oli tämä keissi vuosi sitten päällä, eli viranhaltijat selvittivät sitä, että kuntatalouden vahvistamiseksi ja investointien mahdollistamiseksi meidän vesilaitos, joka on yhtiöitetty kaupungin omaksi yhtiöksi, olisi sitten myyty. Sitten valtuusto tuli siihen päätökseen, että ei tätä lähtenyt eteenpäinviemään.

Ensimmäinen kysymykseni oikeastaan onkin: Onko näitä keissejä nyt siis kuinka paljon eri puolilla Suomea viritteillä? Ja näitähän on myös tehty, niin onko näistä nyt minkälaisia kokemuksia tällä hetkellä? Meillähän silloin valtuutetuille esiteltiin Keski-Suomesta yksi keissi – nyt en muista, mikä se Keski-Suomen kunnista nyt oli, mutta siellä oli kuitenkin tämä tehty, olikohan se Kinnula...

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari

Petäjävesi.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan jäsen, kansanedustaja Mikko Savola

Niin, Petäjävesi se oli, kyllä. – Siellä oli tehty, ja sieltä oli tekninen johtaja esittelemässä asiaa. Siellä oli sinänsä kokemukset ihan ok siihen asti, mitä se oli ehtinyt toimimaan. No, tämä on oikeastaan ensimmäinen kysymys.

Sitten toinen: Tämä menee varmasti maa- ja metsätalousministeriön puolelle, mutta kuinka tämän lainsäädännön tekemisessä ja kehittämisessä tullaan ottamaan huomioon jatkossa maanomistajien oikeudet ja velvollisuudet? Meillä on paljon maanomistajia, joilla on pohjavesialueita, ja heillä on velvoitteet huolehtia siitä, että ne pohjavesialueet pysyvät kunnossa, mutta he eivät tavallaan kuitenkaan hyödy siitä siltä osin kuin ne puhtaat vedet ovat heidän maillaan. Onko tähän löydettävissä keinoja, että tämä olisi myös oikeudenmukainen, ettei se ole pelkästään se, kenellä se pumppaamo on, vaan että ne hyödyt koskisivat myöskin niitä, keiden mailla nämä pohjavesialueet sijaitsevat?

Sanon vain tästä aloitteesta, että hyvällä asialla ollaan, ja tämä on nyt juttu, mistä pitää keskustella, koska vesi on meidän öljy, mikä tulevaisuudessa tulee olemaan arvossa arvaamattomassa. – Kiitos.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari

Kiitoksia. – Tosiaan toimitaan niin, että sinne ministeriöihin ja myöskin muille voitte kirjailla näitä kysymyksiä, ja ylös otetaan kaikki kysymykset kerralla tai ainakin parissa erässä. – Seuraavaksi edustaja Myllykoski. Olkaa hyvä.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan jäsen, kansanedustaja Jari Myllykoski

Kiitos, puheenjohtaja, ja kiitos aloitteen tekijöille. – Ehkä kohdistan tämän vähän spekulatiivisen kysymyksen niin Kuntaliiton suuntaan kuin sitten aloitteen ensimmäiselle allekirjoittajalle: olisiko Jyväskylän keissi toteutunut, jos ei kansalaisaloitetta olisi lähdetty tekemään? – Kiitos.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari

Seuraavaksi edustaja Autto.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan varajäsen, kansanedustaja Heikki Autto

Arvoisa puheenjohtaja! Kiitos kansalaisaloitteen tekijöille. Tämä on erittäin tärkeä keskustelu, jota nyt käymme, ja tosiaan jo eduskunnan lähetekeskustelussa, niin kuin tässäkin mainittua, aivan yksimielinen, jakamaton tahto oli siihen, että vesi, elämän eliksiiri ja yksi meidän tietenkin tärkeimmistä luonnonvaroista, on tulevaisuudessakin sekä itse resurssina kansallisissa käsissä että sitten myös tämä vesihuolto järjestetty niin, että se on vahvasti kansallisissa käsissä.

Tosiaan kun se vesi niin valtavan tärkeä asia meillä jokaisen arkipäivässä on, kysyisin kyllä Osmo Seppälältä ja miksei Paavo Taipaleelta myöskin: mikä tällä hetkellä on näkymä siihen, että näitä vesihuollon järjestäjiä koskien on mahdollisuus siitä huolehtia tulevaisuudessakin, että se maailman paras vesi sitten sieltä hanasta tulee jossain määrin kohtuullisin kustannuksin, niin etteivät missään päin Suomea elinkustannukset kohtuuttomasti nousisi? Tähän voin taustaksi todeta sen, minkä kaikki tiedämme, että vuodesta 2009 asti Suomessa työikäisen väestön määrä on lähtenyt kovaan laskuun ja se lasku jatkuu niin pitkälle kuin tulevaisuutta voi ennustaa, ja toisaalta samaan aikaan sitten suurin osa maasta myös menettää ihan absoluuttisesti sitä väestöä todella kovaa vauhtia, mutta kuitenkin sitten se vesihuollon järjestämisen taakka ei yhtään vähene. Että miten tämä yhtälö ratkaistaan kansallisin voimin?

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari

Kiitoksia. – Edustaja Hassi.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan jäsen, kansanedustaja Satu Hassi

Kiitos, puheenjohtaja. Tämä on todella hirmu tärkeä aloite, ja aloitteen tekijät ovat ihan oikeassa siinä, aivan kuten puheenjohtajakin kokouksen avauksessa totesi, että esimerkit muista maista vesihuollon yksityistämisestä ovat tosi varoittavia.

Kuntaliiton edustaja tuossa totesi, että tämmöisellä lainsäädännöllä ei välttämättä parannettaisi nykytilaa, mutta pointtihan on estää nykytilan huononeminen. Varmasti on lakiteknisesti kimuranttia tehdä semmoinen laki, joka toteuttaa tämän aloitteen tarkoituksen eli estää kunnallisen vesihuollon yksityistämisen mutta mahdollistaa kuitenkin olemassa olevat ja myös tulevat vedenkäyttäjien yhdessä omistamat osuuskunnat. Kysyisin nyt lähinnä maa- ja metsätalousministeriön edustajalta: onko ministeriössä näkemystä siitä, miltä tämmöinen laki voisi näyttää? – Kiitos.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari

Edustaja Koponen. Olkaa hyvä.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan jäsen, kansanedustaja Ari Koponen

Kiitos, puheenjohtaja! Tässä on tullut hyviä kysymyksiä ja ajatuksia, joten en lähde niitä toistamaan.

Onnittelen KTP:tä hienosta saavutuksesta. Myös siihen tarvittiin paljon vettä. Ja kiitän tämän aloitteen tekijöitä. Nämä ovat tärkeitä asioita nostaa esiin, kansalaisaloitteet, ja se, että ne saadaan näin laajaan keskusteluun, on tärkeä asia. Kansalaiset näkevät siinä, että myös he pystyvät vaikuttamaan ja myös heitä kuunnellaan, joten iso kiitos tästä.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari

Edustaja Norrback.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan jäsen, kansanedustaja Anders Norrback

Kiitos, puheenjohtaja. – Ei varsinaista kysymystä ole tällä hetkellä – tässä on tullut paljon hyviä kysymyksiä – mutta haluan myös omalta osaltani kiittää aloitteen tekijöitä ja kaikkia, jotka ovat allekirjoittaneet tämän erittäin tärkeän aloitteen. Kiitoksia!

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari

Itse vielä jatkaisin tähän loppuun kunnallisen demokratian ja yhtiöittämisen näkökulmasta:

Voisitteko avata sitä, onko näillä monialayhtiöillä, joista sitten on myyty nyt jo osuuksia, tarkoitus kerätä voittoa, jolla voidaan sitten esimerkiksi kuntaveroa laskea, vai mikä näissä on ollut tarkoitus?

Vielä haluaisin esimerkiksi Jyväskylän tapauksesta, kun tiedän siitä vähän enemmän, kertoa, että on todella kova työ luottamusmiehiltä toimia toisin kuin viranomainen esittelee, ja usein konsulteille, jotka on ostettu, on toimeksianto jo sen tyyppinen, että tämä myyntipäätös pitäisi saada tehtyä. Olihan tämä Jyväskylän konsulttiasiakin aika erikoinen, että itse palkkio oli pieni mutta sitten jos myynti saadaan tehtyä, siitä on provikka, ja Aila Paloniemi, joka ansiokasta työtä Kaarina Knuuttilan kanssa teki, joutui ikään kuin syytteeseen kun hän nosti tämän epäkohdan esille. Että se olisi ollut niin kuin salaisuus, mutta on ilmeisesti todettu, että näin ei ole, ja tästähän on eduskunnan oikeusasiamiehelläkin nyt sitten taas Paloniemen ja Knuuttilan tekemä kantelu siitä, voiko tällaista luottamusmiesten toimintaa estää.

Eli summa summarum vähän niin kuin Kuntaliitolle asetan tämän kysymyksen, että jos rahapulassa näitä myymisiä yhä enemmän tulee, niin kyllä kai, jos se on kuitenkin teidänkin näkemyksenne, että kansallisissa käsissä tai julkisissa, kunnallisissa käsissä vesihuollon pitäisi olla, sitähan on pakko silloin säätää täältä yläpäästä jotenkin, koska

on erilaisia virkamiehiä, joilla on erilainen näkemys yksityistämisestä. Voi olla näkemys siitä, että bisnes on kaikista tärkein asia tai tehokkuus löytyy vain yksityiseltä puolelta.

Sitten mennään vastauksiin. Aloitetaan vaikka kommenteilla ihan sieltä tämän aloitteen tekijöistä. – Olkaa hyvä.

Aloitteen allekirjoittaja, apulaisohjaaja Joona Mielonen

Kiitoksia, puheenjohtaja! Elomaa kysyi Jyväskylän keissistä, ja toteaisin, että Jyväskylässä siis selvitettiin tämän Alva-yhtiön osittaista myymistä. On huomattava, että kuitenkin kaikki ajatukset myymisestä ovat aina olleet tällaisia ratkaisuja surkeaan kuntatalouden tolaan eivätkä siihen, miten vesihuoltoa kehitettäisiin vesihuollon kannalta järkevämpään suuntaan. Kuntatalouden haasteet pitäisi minun mielestäni voida ratkaista omana ongelmanaan, ilman että siirretään kuntien talousongelmia lopulta vedenkäyttäjille. Tässä käytännössä syntyisi mekanismi, jossa veronkorotuksien ja investointien pelossa lopultahan voisi käydä niin, että korvaavina veden käytön kustannuksina maksut siirtyvät vain paikasta toiseen, ja sitten jos ottaa huomioon myöskin hypoteettisten sijoittajien vaateet voitoista, niin myös paljon korkeampina lopulta käyttäjille ja kuntalaisille.

Sitten kysyttiin näitä kansainvälisiin esimerkkejä. Tosiaan mikään kansainvälinen esimerkki ei tue sitä, miksi yksityistäminen muille kuin vedenkäyttäjille pitäisi olla mahdollista. Niin kuin aikaisemmissakin kommenteissa on todettu, omistajuudessahan on syytä ymmärtää tosiaan, mikä ero on sen välillä, että asiakkaat ja käyttäjät omistavat ja että joku australialainen kasvoton sijoitusrahasto omistaisi meidän vesihuollon. Sen takia on hyvin tärkeätä pitää esillä sitä, että käyttäjien ja asiakkaitten omistamana vesihuolto voisi meidän mielestämme edelleen jatkaa.

Voisin heittää vähän niin kuin vastapallona myös kysymyksen Vesihuoltoyhdistyksen puhujalle, että olisi mielenkiintoista kuulla vähän vankempia perusteita tälle yksityistämisen kannattamiselle kuin historialliset perusteet. En ollut huomaavinani oikeastaan mitään muita perusteita sille, miksi tällainen myyminen tulisi jatkossa sallia. Koska historiallisestihan voidaan perustella hyvin monia, jopa kyseenalaisiakin asioita. – Kiitos.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari

Kiitoksia. – Haluaako Olli Kohonen? Olkaa hyvä.

Aloitteen allekirjoittaja, sairaanhoitaja Olli Kohonen

Täällä tosiaankin edustaja Myllykoski tiedusteli näkemystä tähän, olisiko Jyväskylän yksityistäminen edennyt ilman tätä aloitetta. Tietenkinhän on tosi hankalaa ja vaikeata ennustaa, olisiko se mennyt lävitse ilman tätä meidän kansalaisaloitetta. Ymmärtääkseni siellä asia oli kovasti paikallisesti julkisessa keskustelussa ja se puhutti myös ihan valtakunnan tason tiedotusvälineissä. Näkisin, että tämä meidän kansalaisaloite oli ennen kaikkea osa kansalaisten aktiivisuutta ja vain varmistettiin hankkeen

kuoppaaminen. Ennen kaikkea kuitenkin on keskeistä se, että tämä meidän kansalaisaloite tehtiin koko Suomen kansalle eikä niin kuin pelkästään Jyväskylän tapauksen vuoksi. Kansainväliset esimerkit vesihuollon yksityistämisestä ovat niin huonoja, että me haluamme, että ei edistettäisi millään tavalla missään päin Suomea tätä kehitystä, jota niin monissa kymmenissä, sadoissa, mönkään menneissä yksityistämisissä on tapahtunut. – Kiitos.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari

Kiitos. – Mennään eteenpäin. Katri Saukkonen. Olkaa hyvä.

Neuvotteleva virkamies Katri Saukkonen, maa- ja metsätalousministeriö

Kiitos. – Täällä esitettiin kysymyksiä sen osalta, miltä tämä mahdollinen lainsäädäntö voisi näyttää, ja Elomaa otti esille sen, että mitä jos kunnanvaltuustoissa olisikin ihmisiä, jotka olisivat varsin myyntihaluisia. Tässä vaiheessa, kun meillä ei ole vielä käynnistynyt tämä lainsäädäntötyö, voin todeta ainoastaan, että tällainen kajoaminen omaisuuden myyntiin ja sen estäminen on hyvin vaikeaa. Se on perustuslaillinen haaste. Eli tämä on vaikea ja iso asia, mitä täytyy pohtia, ja mikä ratkaisu sitten mahdollisesti lakiin tulisi tämän osalta, että vesihuolto-omaisuus säilyisi julkisella taholla, selviää sitten aikanaan myöhemmin.

Tässä Hassikin otti esille tämän, että lainsäädännöllä voidaan estää nykytilan huononeminen, ja näkisin myös, että tällainen lainsäädännöllinen rajoite toimisi eräänlaisena perälautana niissä tapauksissa sitten, joissa tosissaan olisikin varsin myynti-intoista väkeä kunnanvaltuustossa.

Edustaja Savola otti myös esille maanomistajien velvoitteet ja oikeudet, ja tämäkin on semmoinen yksityiskohtainen asia, joka sitten tarkastellaan varmasti myöhemmin, kun lakityöryhmä alkaa tehtäväänsä tehdä.

Olisin vielä ottanut esille tämän, kun tässä keskusteltiin näistä monialayhtiöistä ja niiden tavoitteesta kerätä voittoa. On tärkeätä muistaa tämä nykytila, että lain mukaan vesihuollon korjaus- ja uudisinvestoinnit pitäisi kustantaa näistä palveluista kerättävillä maksuilla, siis että asiakkaat hyötyisivät itse sen toimintavarmuuden parantamisen myötä ja toiminnan laadukkuuden myötä, kun he maksavat vesimaksua. Laissa on myös sitten määriteltä, että tähän toimintaan saa sisältyä enintään kohtuullinen tuotto. Mutta valitettavasti nykytilanteessa käytäntönä vaikuttaisi olevan se, että osa vesimaksuista sitten kohdistuu kunnan muiden toimintojen ylläpitämiseen. – Kiitos.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari

Kiitoksia. – Seuraavaksi Suomen vesilaitosyhdistys, Osmo Seppälä. Olkaa hyvä.

Toimitusjohtaja Osmo Seppälä, Suomen Vesilaitosyhdistys ry

Kiitos. – Vastaan ensin edustaja Auton kysymykseen tai pohdintaan siitä, miten turvataan sitten tässä muuttuvassa yhdyskuntarakenteessa vesihuoltopalvelun laatu

jatkossakin, ja se on tietysti huoli myös meillä alalla toimivilla, ja oikeastaan sen takia tuo mainittu kansallinen vesihuoltouudistus on pitkälti käynnistettykin, että löydettäisiin ratkaisuja siihen. Siellä on tietysti haasteena muun muassa tämä kasvava korjausvelka, josta on ehkä nähty vasta jäävuoren huippu, ja tietysti kun meillä on paljon näitä toimijoita ja monen kokoisia ja monen muotoisia toimijoita, niin myöskin sitten se toimijoiden resurssitilanne niin osaamisen kuin ehkä sen asiakaspohjankin suhteen on tietysti koetuksella. Siihen ei varmasti mitään patenttilääkettä ole, mutta tietysti erilaisin yhteistyön muodoin ja varmasti jollakin tavoin niitä voimavaroja sitten yhteen kokoamalla ja vahvistamalla varmasti pystytään myöskin näillä vähenevän väestön alueillakin palvelun taso ja laatu sitten säilyttämään.

Mielonen tuossa tulkitsi Vesilaitosyhdistyksen kantaa niin, että olemme yksityisomistuksen lisäämisen kannalla tai myynnin sallimisen kannalla, ja hän viittasi tähän historialliseen kehitykseen. Mitä yritin tuossa sanoa oli nimenomaan se, että meillä on kuitenkin tässä nykytilanteessa sitä yksityistä omistusta näissä kuntien omistamissa yhtiöissä, joissakin jopa varsin suuressakin määrin, mutta emme kuitenkaan katso esimerkiksi Katri Saukkosenkin mainitsemien omaisuudensuojakysymysten takia, että sitä pitäisi lähteä lainsäädännöllä purkamaan. Toisaalta on myöskin niin, että näissä asiakasomisteisissa osuuskunnissa on myöskin sitten varsin usein tällaista kuntien vähemmistöomistusta, että tämä omistusrakenne on aika kirjava. Tosiaan tämä meidän ehdotuksemme lähinnä pyrki tavallaan turvaamaan tämän nykyisen omistusrakenteen säilyttämisen siltä osin, ettei sitä lähdetä lainsäädännöllä purkamaan.

Sitten tuossa vilahti sellainen kommentti, että näitä monialayhtiöitä olisi myyty yksityisille tahoille. Ymmärsin sen niin, että sellaisia monialayhtiöitä, joissa on myöskin tätä vesihuoltotoimintaa, olisi myyty. Minun tiedossani sellaisia järjestelyjä Suomessa ei ole. Meillä on monialayhtiöitä, joissa on vesihuoltotoimintoja, jotka on myyty toiselle julkisomisteiselle, vastaavalle monialayhtiölle, mutta ei yksityiselle sektorille.

Tässä minun kommenttini tässä vaiheessa.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari

Kiitoksia. – Mennään eteenpäin. Suomen Kuntaliitto, Paavo Taipale.

Yhdyskuntatekniikan päällikkö Paavo Taipale, Suomen Kuntaliitto

Kiitoksia. – Tässä oli aika monipuolisesti keskustelua ja kommentteja. Voisin ensin todeta sen, että joissakin kommentteissa tässä jälleen nousi esille myös keskustelu vesivaroista, ja olen kuitenkin ymmärtänyt niin, että varsinaisesti tässä aloitteessa on kuitenkin kysymys todellakin vesihuoltolaitosten vesihuoltopalvelun tuottamiseen käytetyn omaisuuden myynnistä, ja se on ihan eri asia kuin veden, pohjavesivarojen tai muutenkaan vesivarojen, yksityistäminen. Sitähän ei ole missään kunnassa millään tavalla tavoiteltu.

Sitten näihin organisaatioasioihin: Oikeastaan voisin todeta tähän, miten näitä yksityisomistusosuuksia näihin julkisiin yhtiöihin on syntynyt. Minulla on sellainen käsitys

kyllä, että ne ovat nimenomaan syntyneet pääosin näitä toimintoja perustettaessa. Esimerkiksi kun jäteveden käsittely on kehittynyt valtavasti viimeisten vuosikymmenien aikana, niin siinä yhteydessä on perustettu esimerkiksi jätevedenpuhdistamoyhtiöitä, joissa sitten myöskin osittain sen käsittelyprosessin järkeväksi toteuttamiseksi on otettu yhtiönkin osakkaiksi vaikkapa teollisuusyrityksiä, ja sitten taas vedenhankinnan puolella yleensä ne ovat paikallisia toimijoita, joita siellä on vähemmistöomistuksessa, ja ne ovat nimenomaan syntyneet siinä perustamisvaiheessa, ei sen kautta, että yhtiön elinkaaren aikana olisi julkista omistusta vähennetty. Pääosin varmasti näin ainakin.

Sitten tähän edustaja Auton kysymykseen liittyen siihen, miten nykyiset vesihuoltopalvelun tuottajat selviävät jatkossa velvoitteistaan: Viittaa juuri tähän edellä mainittuun vesihuoltouudistukseen. Sitä on tässä valmisteltu juuri näistä lähtökohdista, että saataisiin ne paremmat edellytykset tulevaisuudessa. Se edellyttää väistämättä myöskin asiakkaiden maksujen korotuksia jossain määrin. Ilman sitä ei tulla selviämään laadukkaasta vesihuollosta tulevaisuuden Suomessa. Sitten on iso haaste tämä edustajankin mainitsema väestön keskittyminen, elikkä väestövähenevillä alueilla varmasti pitää harkita, missä muodossa vesihuoltopalveluja tarjotaan ja voidaanko niitä tarjota kaikilla niillä alueilla jatkossa, missä tällä hetkellä tarjotaan keskitettyjä vesihuoltopalveluja. Tarvitaan organisaatiouudistuksia, voimavarojen kokoamista, yhteistyön lisäämistä vesihuoltolaitosten kesken, kuntien kesken. Näihin kaikkiin yritetään löytää myös kannusteita tässä vesihuoltouudistuksessa.

Sitten oli myös edustaja Myllykosken kysymys tästä, olisiko tämä Jyväskylän omaisuuden vähemmistöosuuden myynti toteutunut ilman tätä kansalaisaloitetta. No, siinä voi tietysti lanttia heittää. Siinä syntyi kyllä ennen kansalaisaloitetta aika paljon muutakin julkista keskustelua, ja erityisesti media tarttui tähän aiheeseen aika hanakasti ja oli käsittääkseni yhteydessä, tai olikin yhteydessä, ainakin Kuntaliittoon ja varmasti myös Vesilaitosyhdistykseen, ja kyllä me silloin, jotka ääneen pääsimme, käytimme näitä samoja argumentteja, mitä tässä äsken esitimme, että pidämme tärkeänä, että julkinen omistus säilyy. Vaikea sanoa sitten, oliko niin sanotusti viimeinen niitti tälle päätökselle kansalaisaloite, mutta joka tapauksessa tärkeä merkitys sillä on tässä keskustelussa ollut.

Vielä oli kysymys tai pohdintaa siitä, että jos syntyy kuntaan valtuusto, jossa valtuutettujen näkemykset ovat kovin myönteisiä omaisuuden myynnille: Sittenhän varmaan semmoinen päätös syntyy, että omaisuutta myydään, jos tällainen enemmistö sinne syntyy, mutta niin kuin tuossa totesin, minä en pidä todennäköisenä, että sellaista olisi näkyvissä. Juuri pitää miettiä, milloin se lainsäädäntö on välttämättömyys ja milloin voidaan selvitä muilla keinoin järkevään ratkaisuun. – Kiitoksia.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari

Kiitoksia kaikille asiantuntijoille. Tämä kuuleminen lähentelee loppuaan.

Itse pyytäisin tulevaisuutta varten ihan kirjallisena vielä näistä organisaatiomuodoista, että missä näissä sitten on sitä yksityistä omistusta nyt jo, kun täällä oli kunnalliset

laitokset, kunnalliset liikelaitokset, kuntien omistamat osakeyhtiöt, alueelliset osakeyhtiöt, monialayhtiöt, kuntayhtymät ja osuuskunnat, joissa oletin, että sitä yksityistä omistamista on. Tästä erillinen selvitys.

Kiitän erittäin paljon monipuolisista näkemyksistä, ja huomaan, että siitä on selkeä yhteisymmärrys, että on tärkeää, että vesihuollon järjestäminen pysyy julkisissa käsissä, mutta sitten siitä, miten sitä säädetään, tuntuu olevan vähän erimielisyyttä. Me jäämme tänne valiokuntaan tutkimaan asiaa vielä uusilla asiantuntijakuulemisilla.

Kiitän vielä kerran aloitteen tekijöitä ja toivotan kaikille hyvää loppuviikkoa. – Tämä asiantuntijakuuleminen on päättynyt.